

Handleiding niveau C

Nieuwsbegrip basis

Onderwerp: 100 jaar Mondriaan en De Stijl

Strategie: samenvatten (laatste keer in week 50: Snoep- en koekverpakkingen zonder kinderhelden)

Doel: De leerlingen weten welke hulpmiddelen ze bij samenvatten kunnen gebruiken en dat parafraseren daar ook bij hoort.

Vaardigheidsniveau begrijpend lezen: >8

Opdracht 1 Zonder hulp: samenvatten

Opdracht 1 Met hulp: samenvatten met behulp van tekstschema

Opdracht 2 (sleutelschema): een tijdskalk

Opdracht 3: vragen over de tekst beantwoorden

Opdracht 4 (extra opdracht): een schilderij beschrijven van Mondriaan, Van der Leek of Van Doesburg

Nieuwsbegrip XL

Leesles andere tekstsoort: gedichten

Woorden uit de basisteksten op NieuwsbegripXL:

Niveau B	Niveau C	Niveau D
de stijl	de stroming	het levenslicht
de expositie	op de kop af	zien
de collectie	behelzen	de discipline
abstract	radicaal	het manifest
inspireren	gelijke tred	de bakermat
de stroming	houden met	van de nood een
destijds	avant-garde	deugd maken
inhouden	aan de kost	marginaal
toegankelijk	komen	utopisch
aanbrengen	lucratief	universeel
	resulteren in	op zijn
	de	grondvesten
	vertegenwoordiger	doen schudden
		begenadigd

Materiaal

Voor elke leerling:

- de tekst *Lijnen en primaire kleuren* (niveau C);
- bijbehorende opdrachten voor niveau C;
- eventueel de stappenplannen *Lezen/Woordhulp* en *Luisteren en kijken* (op website: Download & print, Stappenplannen);
- eventueel rolkaarten (Download & print, Overig).

Neem de algemene handleiding door als u voor het eerst met Nieuwsbegrip werkt (Download & print, Handleidingen).

Vooraf

Groepen: deel de leerlingen in drie groepen in, bijvoorbeeld op basis van de resultaten van de laatst afgenomen strategietoets en/of TIAT-toets. Per strategie kan de groepssamenstelling verschillen.

Groep I: leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben

Groep II: leerlingen die minder ondersteuning nodig hebben

Groep III: leerlingen die zelfstandig aan de slag kunnen

Eventueel werkt u met twee groepen. Volg dan de

uitwerking voor de groepjes I (meer ondersteuning) en III

(zelfstandig aan de slag).

Opdrachten: alle leerlingen maken opdracht 1 (variant

Zonder hulp of Met hulp). Maak een keuze uit de

opdrachten 2, 3 en 4.

Lesopbouw

- **Introductie** (Groepjes I, II en III)
- - **Zelfstandig aan de slag** (Groepjes III)
 - **Centraal modellen*** (Groepjes I en II)
- - **Aan de slag** (Groepjes II)
 - **Verlengde instructie** (Groepjes I)
- **Centrale afronding** (Groepjes I, II en III)
- **Nieuwsbegripfilmpje van het Jeugdjournaal kijken** (Groepjes I, II en III). Kies hiervoor een goed moment tijdens de les, bij voorkeur achteraf.

Centraal modellen* volgens SCHIJF:

- **S**trategie: stel je op als leesexpert. Benoem welke strategie je gebruikt. Vertel waarom die strategie je gaat helpen bij het begrijpen van de tekst.
- **C**oncreet maken van de aanpak: leg vooraf duidelijk uit wat de stappen van de strategie zijn en model deze vervolgens.
- **H**oe doe ik het?: nodig leerlingen uit goed te luisteren zodat zij het na kunnen doen voor de groep.
- **I**k doe voor: model een stukje van de tekst. Leg uit dat je tijdens het lezen van alles bedenkt en dat je nu laat horen wat er in je hoofd gebeurt.
- **J**ij doet het na: laat daarna één of twee leerlingen jouw voorbeeld voor de klas nadoen.
- **F**eedback: Geef feedback op wat de leerling bij het modellen heeft laten zien.

Tijdens de les

Introductie:

Groepjes I, II en III: bespreek klassikaal wat de tekst gaat vertellen over het onderwerp.

Zelfstandig aan de slag:

Groepjes III: tekst actief lezen per stukje met gebruikmaking van modellen, de tekens van actief lezen bij de tekst plaatsen. Na elk stukje bespreken de leerlingen wat ze hebben aangestreept of opgeschreven. Ook bespreken ze of ze snappen wat er staat en vatten ze het stukje tekst kort samen. Zo nodig herlezen ze het stukje tekst. De leerlingen maken vervolgens opdracht 1 (variant Zonder hulp), en een keuze uit de opdrachten 2, 3 en 4.

Centraal modellen: powered by

Groepjes I en II: terugblik op en uitleg van de strategie, centraal modellen volgens SCHIJF.

Aan de slag:

Groepjes II gaan dan zelfstandig verder: tekst actief lezen per stukje met gebruikmaking van modellen, vooral belangrijkste (woorden en zinnen) van het stukje tekst onderstrepen. Na elk stukje bespreken de leerlingen wat ze hebben aangestreept of opgeschreven. Ook bespreken ze of ze snappen wat er staat. Zo nodig herlezen ze het stukje tekst. Daarna vullen ze tekstschema in.

De leerlingen maken vervolgens opdracht 1 (variant Met hulp), en een keuze uit de opdrachten 2, 3 en 4.

Verlengde instructie:

Groepjes I doen hetzelfde als Groepjes II bij 'Aan de slag', maar dan samen met de leerkracht. Zij krijgen zo nodig extra instructie rondom de strategie.

Centrale afronding:

Bespreek klassikaal welke problemen de leerlingen hebben ondervonden, wat betreft de inhoud en het samenwerken. Stel enkele vragen om vast te stellen of de leerlingen de tekst hebben begrepen.

Nieuwsbegripfilmje van het Jeugdjournaal kijken

Gebruik de luistervragen bij het filmje (zie website).

Debatteren

Wilt u uw leerlingen laten debatteren over het onderwerp? Dan kunt u de volgende stelling gebruiken:

'Kunst moet zichtbaar worden in het gewone leven (zoals meubels en reclame) en niet in een museum.'

In de bijlage van de algemene handleiding vindt u de handleiding voor Debatteren met Nieuwsbegrip.

Op www.schooldebatteren.nl vindt u meer informatie over debatteren in de klas.

Antwoorden

OPDRACHT 1 Zonder hulp

Voorbeeld van een samenvatting:

In Den Haag is nu een tentoonstelling over Piet Mondriaan en De Stijl. Piet Mondriaan werd geboren in 1872. Hij was een beroemde Nederlandse schilder, van wie het schilderij Victory Boogie Woogie in 1997 in Nederlandse handen kwam door een schenking van De Nederlandsche Bank. Mondriaan was lid van De Stijl, een beweging rond een tijdschrift, dat 100 jaar geleden werd opgericht. De Stijl was een belangrijke vernieuwende stroming in de kunst, die uitging van gebruik van een minimum aan kleuren en een eenvoudige vormgeving.

Piet Mondriaan werd beïnvloed door Van Gogh en Picasso en werd steeds succesvoller. Hij verhuisde in 1940 naar New York en schilderde daar de Victory Boogie Woogie. In 1944 stierf hij. De ideeën van De Stijl hebben veel invloed gehad. Omdat De Stijl 100 jaar geleden werd opgericht, is 2017 een feestjaar. Het Haags Gemeentemuseum, waar verschillende tentoonstellingen worden georganiseerd, is het centrum van het feestjaar.

OPDRACHT 1 Met hulp

Voorbeeld van ingevuld tekstschema:

Tekstdeel	Belangrijkste informatie
Inleiding	Er is een tentoonstelling over Piet Mondriaan en De Stijl.
Victory Boogie Woogie	In 1997 schilderij van beroemde Nederlandse schilder Mondriaan gekocht door Nederland/Nederlandsche Bank. Mondriaan was lid van De Stijl, tijdschrift dat 100 jaar geleden werd opgericht.
De Stijl	Belangrijke vernieuwende stroming in de kunst met gebruik van minimum aan kleuren en eenvoudige vormgeving
Mondriaan	Piet Mondriaan was Nederlandse schilder die steeds succesvoller werd. Werd beïnvloed door Van Gogh en Picasso. Verhuisde naar New York en schilderde daar Victory Boogie Woogie. Leefde van 1872 tot 1944.
Feestjaar	Ideeën van De Stijl hadden veel invloed. Feestjaar omdat De Stijl 100 jaar geleden werd opgericht. Haags Gemeentemuseum is centrum.

Kijk voor een voorbeeldsamenvatting hierboven bij Opdracht 1 'Zonder hulp'

OPDRACHT 2

Feiten die je op de tijdbalk kunt vermelden:

- 1872 Piet Mondriaan wordt geboren
- 1890 Mondriaan exposeert voor het eerst eigen werk, in Den Haag
- 1892 Mondriaan verhuist naar Amsterdam
- 1893 Mondriaan verkoopt schilderij voor 50 gulden
- 1908 Mondriaan schildert Molen bij zonlicht
- 1910 Mondriaan verkoopt schilderij voor 1000 gulden

- 1912-1914 Mondriaan woont in Parijs en verdiept zich in kubistische schilders
- 1917 De Stijl wordt opgericht
- 1919 Mondriaan gaat opnieuw in Parijs wonen en schildert verschillende nieuwe werken met zwarte of grijze lijnen en rode, blauwe of gele kleurvlakken.
- 1938 Mondriaan verhuist naar Londen
- 1940 Mondriaan verhuist naar New York
- 1944 Mondriaan sterft
- 1997 Victory Boogie Woogie komt in Nederlandse handen
- 2017 Mondriaan tot Dutch Design

OPDRACHT 3

1. In het Haags Gemeentemuseum zijn dit jaar verschillende tentoonstellingen over de beweging De Stijl en een van de leden van De Stijl: de schilder Piet Mondriaan. De Stijl werd honderd jaar geleden opgericht en Mondriaan werd een wereldberoemde schilder.
2. 'Behelzen' is hier te vervangen door 'houden in'.
3. De primaire kleuren zijn rood, blauw en geel. Dit is te vinden in regels 47-48.
4. 'Lucratief' betekent: winstgevend.
6. De titel van het schilderij Victory Boogie Woogie laat zien dat Mondriaan een jazzliefhebber was. Boogie Woogie is namelijk een jazzstroming.

✂.....

Woordenlijst

de stroming = stijl of richting in de kunst (of politiek of godsdienst)

de avant-garde = beweging waarin vernieuwing en experimenten vooropstaan

✂.....

Woordenlijst

de stroming = stijl of richting in de kunst (of politiek of godsdienst)

de avant-garde = beweging waarin vernieuwing en experimenten vooropstaan

✂.....

Woordenlijst

de stroming = stijl of richting in de kunst (of politiek of godsdienst)

de avant-garde = beweging waarin vernieuwing en experimenten vooropstaan

De Nieuwsbegripbieb – Titels bij week 7

jeugd**bieb**

	<p>20ste eeuw. Design Gaff, Jackie Vanaf 12 jaar</p> <p>Over design in de periode 1920-1940.</p>		<p>Wateenkunst! : twaalf toppers uit de moderne kunst Jong, Klaas de Vanaf 13 jaar J-boek</p>
	<p>En toen de Stijl: op bezoek in het atelier Swarte, Joost alle leeftijden J-boek</p>		<p>Aan de hand van hoogtepunten uit de geschiedenis van de moderne kunst worden de belangrijkste ontwikkelingen in de beeldende kunst toegelicht. Iedere kunstenaar wordt kort getypeerd en binnen zijn tijd geplaatst. Bijvoorbeeld de bekende rood-blaauwe stoel van Gerrit Rietveld vormen de uitgangspunten waaraan een stroming gekoppeld wordt.</p>
	<p>Aan het begin van de vorige eeuw waren er kunstenaars die de kunst wilden vernieuwen. De Stijl wilde een nieuwe kunst voor een nieuwe wereld. Joost Swarte koos tien kunstenaars die deel uitmaakten van De Stijl of erdoor werden beïnvloed en laat zien hoe ze werkten.</p>		